

ERDÉLYI GAZDA

MECJELEN

minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-11	1-31	1-61	1-121	1-181	1-241
		széri hirdetéskor					
		1	krft	krft	krft	krft	kr
16/6	lap	14	36	70	120	160	200
5/6	"	7	18	35	60	80	100
4/6	"	3	50	9	17	50	30
2/6	"	1	75	4	50	8	75
1/6	"	1	90	2	25	4	40

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.

Hirdetéseket elfogadnak Haasenstein és
Vogler urak Pest, Bécs, Prága stb.
Mellékletek 5 o. 6. ftba számítatnak, a szükséges
példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Gazdasági tanintézetünk ünnepélyei.

A kolosmonostori m. kir. gazd. tanintézet ez idén harmadik évi tanfolyamát is bevégezvén, öröm és bánattal vegyes érzelmekkel gyűltünk Augustus 18-án d. e. 10 órakor a zárünnepélyre össze. Örömmel, mert a kedvezőtlen körülmények daczára a lelkiismeretes ernyedetlen fáradság megtermé gyümölcseit tanár és tanítvány számára — bánattal, mert az intézet első nevendékeitől, úttörőitől kellett megválnunk!

Érdemes igazgatónk, Kodolányi Antal ur, meleg szavakban üdvözölte a véglegesen és ideiglenesen távozó ifjúságot és rövid beszédében még egyszer emlékükből ajánlotta az intézetet, annak tanait és tanárait.

Utána Vörös Sándor tanár emelt szót és maga s tanártársai nevében következő beszédet mondott:

„Bezáruló évünk utolsó óráját legyen szabad még néhány perczzel meghosszabitanom s az igazgató ur szavaihoz még mind magam, mind tanártársaim nevében egynehányat hozzá fűznöm.

Lefolyt tanévünk ez utolsó órája kiemelkedik napjaink sorából. Kiemelkedik fontossága által; mert részünkre megnyugtatót hozott, önöket pedig uraim egy fokkal közelebb juttatá kitűzött céljukhoz, részben pedig eljuttatá azon határáig, melyen túl az életnek más korszaka, a tevékenységnek más köre nyílik meg.

Megnyugtatót hozott számunkra azáltal, mi szerint meggyőzött bennünket arról, hogy önök a pályára való hivatottság érzetével bírnak, belátták szükségét azon ismereti kellékek elsajátításának, mit a foglalkozás jövője megkíván s öntudatos szorgalommal iparkodtak elsajátítani mindazon tanokat, melyeknek igéit hirdetni ez idő szerint volt a mi feladatunk. Az önök tapasztalt törekvése és iparkodása ad számunkra megnyugtatót, hogy az általunk kihintett mag önök keblében a legjobb talajba talált, ad számunkra biztosítékot, hogy a befogadott mag élettelen fává emelkedik, mely dusan fogja meghozni gyümölcseit. Ebben hisszük mi kezességét bírhatni annak, hogy önök hivatásuknak megfelelni fognak, gazdai állásukat teljesen betöltendik s így a társadalom igen hasznos tagjai leendének.

Azonban önöknek tapasztalt iparkodása s érdeklődése bennünket még további reményekre is feljogosít.

Önöknek uraim, kik még jövőre is intézetünk polgárai maradnak, méltánylandó maguktartását záloggyanánt tekintjük a jövőre nézve. Zálognak tekintjük azt arra nézve, hogy önök érdeklődése, szorgalma s tevékenysége csökkenni nem fog, hanem csüggedetlenül haladnak tovább tanulmányaik folytatásában, ismeretkörük szélesítésében.

Sokszor volt alkalmunk kiemelni, hogy a gazdának manap alapos tanulmányok s terjedelmes tudományos ismeretek szükségesek. Azon nagy tér, mely számára foglalkozást nyújt azon különböző ágazatok,

mikkel érintkezésbe jő, azon váltakozó viszonyok, melyek között működik, alapos és beható tanulmányokat, sokoldalú és széles ismeretkört, szóval szak-képzettséget igényelnek, hogy tevékenységét a legjobb siker koronázza. Önöknek uraim az intézetben eltöltendő éveik rendeltetvék arra, hogy a szükséges szellemi fegyverekkel magukat ellássák, melyekkel azután a gyakorlati élet küzdelmeiben a sikert kivív-hassák. A gyakorlati élet szintén sokra fogja önöket tanítani; azonban a tapasztalás csak azon gyümölcsöket érleli meg legjobban s teszi élvezhetőkké, a melyek a tudás fáján termettek.

Mindazon teremtés és alkotás, mely itt az önök szemei előtt, oly sok nemes akarat s nagy áldozat árán létesült és létesülöben van, értékre emelve, célhoz vezetve csak az önök buzgó törekvése által lehet. Bizton hisszük, hogy önök e feladatnak meg-fognak felelni. Sokaknak tekintete függ önökön, s érdeklődnek haladásukon; önökre néz a haza is, melynek jeles gazdasági tehetségekre oly nagy szükség van, s elvárja önöktől, hogy itt töltendő ide-jüket kiművelődésük érdekében a lehető legjobban értékesítendik, ezt kívánja végre önök saját érdeke is; mert azon képességi tőke nagyságától, melyet itt gyűjteni fognak, függ önök egész jövődjéje.

Tartsák meg uraim szorgalmukat jövőben is, a haza, intézetünk s önmaguk szent érdekében. Egy-másközött pedig ápolják az egyenlőség, testvériség és szabadság magasztos érzetét, azon szabadságát, mely-nek a nemes célok elérésére való törekvésben nincs határa s csak is ott vannak szoros korlátai, a hol visszaélés, sülyedés volna várható.

Önök pedig, távozó barátaink! fogadják bucsu-zavunkat. Magukkal viszik önök szerencsekívána-tuókat, mely életutakra boldogságot, tetteikre pedig sikert ohajt, de vigyék magukkal egyszersmind végső szavaink emlékét is.

Három munkagazdag év szállott el önök fölött itt s most, mielőtt még Ceres méltó templomát teljes díszében megláthatták volna, bevégezték tanulmányaikat intézetünknek bucsut mondanak. Ne higyék azonban, hogy ezzel a tanulás korszaka is bezárult. A tudományban nincs megállapodás; rövid ahhoz az emberi élet. Haladniok, lépést tartaniok kell önöknek a tu-mányos világ folyásával; megállani e téren nem lehet, mert az egyre megy az elmaradással. Önöknek mint gazdáknak e lépéstartás hatványozott szükség gyanánt jelezhető, mert ha valahol, úgy a gazdaság terén mutat fel korunk haladó szelleme rövid időközökben oly

vivmányokat, melyek a gazdaság előmenetelére igen nagy horderővel bírnak. Önöknek mitsem szabad fe-
ejteniök s folyton kell tanulniök!

Ne kerülje ki figyelmüket semmiféle mozzanat sem. Legyenek a természetnek benső barátai, ipar-kodjanak minél mélyebben bepillantani az ő titkaiba, így lassankint urává lesznek annak. De ne legyenek önzők tapasztalataikkal. Bocsássák azt a gazdatársak hasznára a gazdasági irodalom útján, s emlékezzenek meg kimerítő tudósításaikkal mentől gyakrabban az „Erdélyi Gazdára“. A mily érdeklél volt ez eddig-elé önök irányában, oly készséggel áll később is szolgálatjukra.

— Vigyék magukkal gyakorlati életükbe, a tettek mezejére is át azon szorgalmat és munkásságot, melyet itt tanúsítottak. Önöknek pályájához sok szép remény és feladat csatlakozik. — Önök képezik intézetünk szabad szárnyra bocsátott első hirnőkeit, önök azok, kik ezen intézet értéke fölött első sorban határozni fognak. Hogy ezen határozat kedvezővé vált már előre is intézetünkre nézve, abban önöknek is nem kis érdemet kell tulajdonitanunk. Azonban önök még csak a jelen naptól kezdve fogják leginkább igazolhatni azt, hogy intézetünknek jó polgárai voltak. Engedjék bizton ápolnunk azon szép reményünket, hogy ma-gukat életpályájukon a figyelő haza előtt úgy fogják bemutatni, hogy intézetünk önökre büszkén fog te-kinthetni.

Szép a feladat is, mi önökre várakozik. Bajnoki szerep vár önök mindegyikére azon a téren, a melyre most kilépnek. Önök vannak arra hivatva, hogy ha-zánk sajnos gazdasági állapotán változtassanak, hogy a gazdálkodás nem megfelelő irányát az igaz utra tereljék át, hogy a gazdasági értelemben vett felvilágosodottságot tova terjesszék, hogy tudományos alapon intézkedjenek pályájuk gyakorlati részén. Szá-zados előítéletek, tudományellenes elvek és intézke-dések lesznek nem ritkán akadályaik, melyeket le-győzniök s a tudományosság és szakértelmesség elveit kell alkalmazniök és terjeszteniök majdani körükben. Ki kell önöknek úgy, a mint „kinek miként adák az Istennek“ mutatniök szóval, tettel, hogy önök a gaz-dászat fejlődését emelni s azt az üdvös haladás útjá-ra terelni törekszenek. Szólaniök kell a meggyőződés hitével, tenniök öntudatos akarattal, azon szentaka-rattal, a mely a hazaszeretet forrásából indul ki; mert elmondá egyik jeles költőnk:

Szép vagy óh hon, bérez völgy változnak kedves öledben,
Nagygyá csak fiad szentakarattja tehet! —

— S ha tán buzgó törekvéseiknek nem lennék meg egyelőre méltó jutalmát, ne kételkedjenek sorsuk fölött. Mérsékeljék egyelőre az anyagi önérdék felfelküzdő szózatát s megnyugtató öntudatukból merítsék fáradaimaik dija nagy részét. A kitartás szüli az érdemet, az érdem pedig nem maradhat jutalmazatlanul.

Szólok végül az önök jó indulatához. A lefolyt három év tűzpróbája alatt bizonyára voltak önök külső életében napjaik, melyeknek emléke mélyebben vésődik kebleikbe. De voltak szintén napok intézeti beléltükben is, melyeknek képe nem fog egyhamar önök előtt elhomályosodni. Hiszem, hogy oly érzet, mely a fiut anyjához köti, fogja önöket is intézetünkhöz, mint gondoskodó anyjukhoz továbbra kapcsolni. Tartsák meg uraim jó érzelmeik ezen kapcsát továbbra is, és őrizzék meg kebleikben az intézetünk iránti kegyeletet.

Volt tanáraikban birni fogják későbbi barátaikat, kik önök sorsa fölött mindenkor érdeklődni s önök emlékét fenntartani iparkodnak.“

A halgatóság lelkesült éljenzései után a pályázatok eredménye lön kihirdetve. A törökbuza okszerri termelésének és haszonvételének leírására kitűzött 1 db. aranyat Sándor Károly III. éves halgató nyerte el. A kis-jenői uradalomba intézett kirándulás leírására kitűzött első díj nem adathatott ki, mert egy munka sem birt absolut becses, a második díjját (6 forintot o. é.) nyerte Pethő Miklós II. éves hallgató; a nagy-almási kirándulás legjobb leírására kitűzött 1 db. aranyat nyerte Márton Béla I. éves hallgató.

A bizonyítványok, évkönyvek és georgicai felolvasások kiosztása után az elméleti tanév berekesztettnek nyilvánított.

* * *

Mig Augustus 18-ika a bucsunak, addig August. 19-ike az elfogadásnak volt szentelve, mert ekkor érkeztek körünkbe a cultusministerium felhívására a néptanítók, hogy a földmívelési ministerium által számukra rendezett gazdasági póttanfolyamban résztvegyenek.

Igazgató Kodolányi Antal az előadó tanárok élén a következő remek beszéddel üdvözlé az egybegyült tanítókat.

„Uraim! midőn önöket intézetünkbe lépve ezennel őszinte szívéllyességgel üdvözlém, engedjék meg, hogy az alkalmat felhasználjam arra, hogy röviden körvonalozzam önök idejövételének célját és jelentőségét,

hogy az által ismét felhívhassam önök figyelmét arra is, mely feladat vár e gazdasági tanfolyamból kifolyólag önökre itt létök alatt s mely feladat vár abból kifolyólag künn — ha majd önök ismét házi-tűzhelyeikhez a nép közé térnek vissza innét.

Uraim! a nagyméltóságú földmívelési-, ipar- és kereskedelmi magyar királyi ministerium által intézetünknel megnyittatni rendelt s mai napon megnyított néptanítói gazdasági tanfolyam által az erdélyi részekben is egy oly intézmény lép életbe, melynek hordereje messze túl fog hatni, kell, hogy tülhasson azon szerény körön, melyben e megnyitás történik, s melynek hasznas áldása szerte terjedve az országban, bőven kárpotolni fogja ugy önök, mint tanulók, valamint az önök oktatására vállalkozott tanárok fáradozásait is.

Uraim! Önök mindannyian, kik e gazdasági tanfolyamra összesereglettek, a nép között, a néppel, melynek hogy éppen azon ismeretekben, a mely ötet hivatásánál fogva a legközelebről érdekli, s a melyeknek helyes alkalmazása által néki a minden napi kenyeret az eddiginél annival könnyebb lett volna elő állítani családja számára, a legkevesebb alkalom nyújtatott magát képezni, magát tökéletesíteni: az minden elhanyagolás között a mi századok, ezredek óta érte a népet, a legkeserűbben boszulta meg magát a nép és az ország szegénységében. Mert valóban szegénynek lehet nevezni az oly népet, azon országot, melyben oly kevés tőke van meg takarítva a kétes jövőre, miszerint egyetlenegy terméketlen év elég arra, hogy koldus botot adjon annyi földmives kezébe, hogy éhen halásra juttassa a nép legnagyobb részét, a mint ez fájdalom, hazánkban még a közel multban is alkalmunk volt szomoruan tapasztalhatni!

Tanítani, oktatni kell tehát a népet saját szakmájában, megbarátkoztatni a tudomány és tapasztalat azon elveivel, melyeknek elsajátítása és alkalmazása által, a mint a művelt és előre haladott népek példája mutatja, lehetővé vált két kalászt hozni létre ott, a hol az előtt csak egy termett. S ki van inkább hivatva más e szép, e nagy hasznu és horderejű feladatra, mint önök, a kiknek élete és léte oly szorosan, oly bensőleg össze van füzve a nép léte és életével. Ámde hogy önök kezökbe vehessék kezökbe vegyék e nagy, ez országra ható munkának ma még csak szerény kezdeményezését, a gazdasági tudományok terén Önök ismereteit is szélesbiteni, gyarapítani van szükség. És ez képezi feladatát e gazdasági tanfolyamnak.

Egy országos szükségét van tehát hivatva habár egyelőre csak enyhíteni, e néptanítói gazdasági tanfolyam, csak enyhíteni mondom, mer hiszen századok mulasztását, orvosolni ennél, ez irányban is behatóbb intézkedésekre van szükség.

És így ez intézmény célját tekintve, a tanáruak feladata az, hogy a mennyire azt e tanfolyam megtartására kiszabott idő rövidsége engedi, legalább fölveiben ismertessék meg önökkel a mezői gazdasági tudományok főágait s magyarázzák meg ez ismereteknek a gyakorlat teréni sikeres alkalmazhatását, hogy önök hazatérve, legelől is saját kis birtokaikon alkalmazva, azt, a mit a helyviszonyok alkalmazni hasznosnak, előnyösnek mutatnak, mert hiszen hazánkban még alig van község hol a tanítónak nem éppen a földmivelésből kell előállítani mindennapi kenyérének legnagyobb részét, példa által buzdítsák a népet, a földmivelés terén ez eddigénél egy jobb, egy czélszerűbb eljárás követésére. A minék én épen azért tulajdonítok nagy horderőt és nagy fontosságot, mert tapasztalásból tudom, hogy a nép csak ritkán hajlandó nagyobb birtokok bármily jeles kezelése után is példaként indulni, ellenben a saját kis birtokához hasonló területeken felmutatott sikeres munkálkodás csak igen ritkán marad követő nélkül. S ha Önöknek uraim hazatérve egyelőre helységenként csak egy-két embert sikerül is megnyerni arra, hogy az okszerűebben szántsa a földet; jobban kiszemelt tisztított gabonát használjon vetésre, czélszerűbben ossza be földjeit; több takarmányt természetesen; az eddigénél jobban gondosabban takarmányozza s tartsa marháját, és okszerűbben kezelje és használja fel az előállított trágyát, már ez oly eredmény lesz, melyet önök bizvást az ohajtott siker zálogának tekinthetnek, mert hogy a haladás útjára térítsük a népet, legelső lépés, kétséget támasztani benne az iránt, hogy a mi valamit eddig tett, az nem volt jól, az nem volt helyesen téve, s ha ez sikerül önöknek, magától fog menni a nép tanácsot kérni, és ezzel meglesz nyerve a haladásnak.

De épen ezért, hogy azután önök a tovább haladásra is reá bírják őket, vagyis hogy az ily tudni vágyó embereknek helyes tanácsot tudjanak adni s képesek legyenek nekik megmagyarázni, hogy az apáiktól öröklött eljárás nem mindenben jó és hogy a mai kor a tudományokra támaszkodva, már sokban mást és jobbat tud felmutatni: szükséges, hogy önök maguk is igyekezzenek azon néhány percet, melyet itt töltenek, mert azon rövid idő, melyet önök itt a

gazdasági tudományoknak szentelhetnek a gazdasági tudományok terjedelméhez képest valóban csak perczeknek lehet nevezni; úgy töltsék el, hogy az maradandó gyümölcsöket teremjen.

Mint a munkás méh kora reggeltől késő estig egyetlen virágot sem hagy érintetlenül, mely útjában esik, hogy minél rakodtabban térjen haza, önök is egy percet se hagyjanak elsurranni a nélkül, hogy maradandó nyomok ne jelöljék annak letűntét.

Azért is az önök és a tanáruak közötti viszonyt illetőleg én azt ohajtom, mert a célzt csak úgy érjük el, s kivánt siker csak úgy fogja koronázni közös fáradozásaikat, azt ohajtom mondom, hogy ne legyen mint a tanító és tanítványa, hanem mint a tanító és barátja között szokott lenni. Bármí fennakadás, bármí nehézség jöjjön tehát elő, egész bizalommal forduljanak önök hozzájok, mi célzból a tanáruak az előadások végén mindig önök között fognak addig maradni, a míg az önök kérdéseire, azon nehézségekre megfeleleltek, melyek az előadás folytán önök előtt felmerülendek. De igen ohajtom emelett azt is, hogy önök is igyekezzenek az előadások befejeztével azután naponta emlékökből jegyzékbe tenni mind azt, a mit az előadásokon hallani alkalmuk volt. Ez igen szükséges arra, hogy hazatérve is segítségére jöhessenek emlékező tehetségeiknek abban, a miben később kétségek támadna, más oldalról ellenben a nagyméltóságú ministerium is gondoskodott nagyobb számu oly gazdasági könyvek megszerzéséről, melyek önök között ingyen lesznek kiosztva, a melyekből önök majd későbbben is egyrészt új ismeröteket merithetnek, s más részről ismeretek bővítésére buzdittatnak. Mind ezen könyvek úgy lettek a tanári testület által megválasztva, miszerint azok önök igényeinek minden tekintetben megfeleljenek.

További célja e tanfolyamnak, hogy a törvény által a népiskolákba felvétetni rendelt gazdasági oktatás keresztülvitelére önök előkészítettessenek.

És ezen cél nem kevésbbé fontos annál, a melyről épen szözlottam, a mennyiben ha önök már az iskolákban képesek lesznek megértetni velök fontosságát a tudásnak még a legigénytelenebb munka sikerére nézve is, s e meggyözödést az iskolából kikerülő ifju átviendi magával az életbe is, és önöknek ez által sikerülni fog egy értelmes, munkás és szorgalmas nemzedéket állítani elő: akkor valóban befog következni ama kor, melyről a költő oly ihletten mondá,

„— még jöni fog
Egy jobb kor mely után,
Buzgó imádság epedez,
Száz ezrek ajakán“.

mert higyjék el önök még becsületes, még erkölcsösek is könnyebb lenni egy vagyonos, mintegy szegény

népnek. S ha önök értelmessé, munkássá és szorgalmassá fogják nevelni a jövő nemzedéket azzal kezébe fogják adni a kulcsot a vagyonosodásra és az ily vagyonosodás által, melyet annak saját keze munkája teremt, kezébe fogják annak adni a kulcsot a javulásra is.

Háromszoros tehát a cél és háromszoros lesz a haszon is, ha önök itt egész lélekkel neki fekszenek a tanulásnak, és minden erővel igyekeznek elsajátítani az itt hallottakat: ugyanis okszerűbben gazdálkodva saját kis birtokaikon: jobb existenciát teremtenek magoknak, továbbá önök példája felfogja rázni tétlenségéből a népnek azon rész t, mely már az iskolából kinőtt, és inkább csak a látott eredmények mint a hallottak után szeret indulni, és végre egy nemzedéket fognak önök, egy jobb nemzedéket teremteni a hazának, melyért köszönettel fog tartozni önöknek a haza és hálával a munkája s szorgalma után jó létben élő utónemzedék, mert megváltják önök azt amaz átok beteljesülésétől, melynek szavai szerint „magától elvész az a nép a mely szegény!”

És így midőn ezekben, azt hiszem legalább némi részben feltárni sikerült önök előtt ama szép jövőt, melyet hogy elő varázsolhassanak a legnagyobb szorgalom és igyekezettel kell neki feksüdniök a tanulásnak, a mely önök munkássága után a népre vár, s a melynek létesítése körül önök oly annyira elsősorban vannak hivatva munkálkodni; s remélve, hogy a vágy e magasztos hivatásnak megfelelni, törekedni önök lelkében viszhangra talált, nincs egyéb hátra, mint hogy az ég áldását kérjem önök munkásságára s törekvéseire!

E lelkes beszédet lelkes éljenekkel jutalmazták a figyelmes hallgatók és egy pályatársuk indítványára, azt a „Néptanítók Lapja” számára közlés végett szerzőtől elkérték.

Az igazgató egyenként bemutatva az előadó tanárokat, közölve az órarendet és kiosztva a ministeriumtól érkezett könyveket, a gazdasági pótanfolyamot megnyitottanak nyilvánítá.

Áldás és siker koronázza a tanárok fáradságát, a hallgatók buzgalmét!!

Az országos erdészeti egyesület Tordán tartott közgyűlése.

Az erdészeti közgyűlést elnök Keglevics Béla gróf f. évi augst. hó 20-án nyitotta meg Tordán, mintegy 40 erdész, szép számu városi közönség és vidéki küldöttségek jelenlétében. Küldöttségek által képviselve voltak: az erdélyi gazdasági egyesület és a torda-aranyosi gazd. egyesület; továbbá a közoktatási és földmívelési ministeriumok egy egy szakértőt küldöttek ki.

Az elnöki megnyitó, titkári jelentés s a volt hivatalnokok és választmányi tagok ujra történt megválasztása után a Mezőség befásításának kérdése — mint Torda városát is közletről érdeklő ügy — első vétetett tárgyalás alá.

Az elnöki megnyitó beszédből, mely a szokásos ülvölzésekkel és a küldöttségek bemutatásával kezdődött, örömmel értesültünk, hogy az egyesület tőkevagyonára ezideig 44,000 forintra növekedett, hogy az egyesület Pesten házat veszen.

Kiemelék továbbá elnök, hogy az egyesület a múlt évi közgyűlés óta egyebek közt Bazin és Gyöngyös városok megkeresésére azok erdejének rendezése és szabályozása ügyében műszaki véleményt adott.

Az elnök után Tisza László, az erdélyi gazd. egyesület küldöttségének elnöke és Torda városa országgyűlési képviselője emelt szót. Melegen üdvözlé a közgyűlést s annak munkálkodására áldást kívánt.

A Mezőség befásításának kérdését Illés Nándor, selmeczi erdőakadémiai tanár vezette be. Erdély geológiai térképének segélyével mindenek előtt a Mezőség talajtani viszonyairól elmélkedett s megjelölé egyszerűs mind az uralkodó szélirányt is. A t. tanár ur a közgyűlésre jövet Kolozsvárról M.-N.-Csán felé vette útját s úgy került Tordára, — eunyiból ismeri tehát a Mezőséget, és ez ismerete alapján minket azon öröndetes nyilatkozattal lepott meg, hogy „a Mezőség befásítás sem mi nehézséggel sem jár, csak egy ügyes erdőtenyésztőt kell oda küldeni.” Ezután felsorolta azon fanemeket, melyek véleménye szerint a Mezőség befásítására alkalmasok volnának. Ilyenek a kocsános tölgy, ákác, bálványfa (*ailanthus glandulosa*), szilfa, diófa és némely fenyő, melyek az uralkodó szél irányára függélyesen álló sorokba ültetendők s a sorok között hézagpotló kapás növények pld. krumpli (erdélyiesen pityóka) tenyésztendő. Némely erre alkalmas helyek pedig szőlőmívelés alá veendők.

Illés után Tisza L. emelt szót s a Mezőségen szerzett 25 évi tapasztalatai szerint Illés némely állításait módosítandóknak vélte. Fősúlyt fektet arra, hogy a befásítás foganatosítására társulatok alakulnának, továbbá, hogy a legszebb, valamint a legterjedelmesebb ilyen befásítások jutalmaztatnának meg és hogy a művelés alá vett területek bizonyos időre adómentességben részesülhének. Ugyancsak Tisza a tenyésztendő fanemek közé a populusokat is felveendőknek véli. Mire nézve csupán annyit jegyzünk meg, hogy a populusok között csupán egy van, mely hegyi erdőségekben és egyáltalában hegyes vidékeken előfordul: a populus tremula, a többi kizárólag mind ligetes helyek lakója.

Fligl kir. erdész, a kocsános tölgy helyett a cserfát ajánlja, mint a mely amannál gyorsabban nő és jobb tüzfát szolgáltat. Ugy véli, hogy a cser az ákáczczal vegyesen is tenyészthető lenne. Szerinte a helyi viszonyok tanulmányozására s a befásítás tervezetének megállapítására egy bizottság volna a helyszínére küldendő. Ez indítvány több oldalról ellenmondásokkal találkozván, végre az elnök indítványára abban történt megállapodás, hogy a kérdés czuttal hagyassék függőben addig, mig az erd. gazdasági egyesület által a mezőség befásítására nézve kiirt pályázat ideje lejár és annak eredménye nyilvánvalóvá lesz.

A kérdés minden esetre olyan természetű, melynek megoldása egy ideig óráig tartó rövid gyűlésen nem esz-

közölhető s miután az erdészegyletnek tudomása volt arról hogy e kérdésben nyilvános pályázat van kitűzve: valószínű, hogy a kérdést nem is megoldani. hanem ezuttal csak szellőztetni akarta. A mennyiben tehát csakugyan szellőztetve is volt: följogosítva érezzük magunkat a fentebbiekhez részünkről is még egy pár rövid megjegyzést tenni.*)

Tagadhatlan, hogy a Mezőségnek vannak helyei, sőt nagyobb része éppen olyan, hol a tölgy, szil s a többi befásításra javasolt fanem jól és talán kitünően tenyészik; mert hiszen a Mezőségnek terjedelmes és kitünő gabona termő földjei vannak, ámde ezeket nem akarjuk és nem is akarhatjuk befásítani, mert ezek — mint ilyenek — legjobb jövedelmet szolgáltatnak. Nem ezekről tehát, hanem miként a kérdésben is világosan áll: „a kopár és sovány legelőt is alig szolgáltató“ helyek befásításáról van szó. Már pedig, hogy az ilyen oldalas helyeken hol t. i. a talaj sárga agyag és fővénygyeülék, hol itt ott csoportokban alig tengődik a sima fű és vadüröm, hogy az ilyen helyeken mondom a tölgy, szil s több efféle mély s főleg üde és termékeny talajt igénylő fanem egyelőre tenyészthető lenne s még a csemete sorok között krumpli szüretre is számíthatnánk, ezt határozottan kétségbe kell vonnunk.

Sőt mernők állítani, hogy ezen aszott és sovány helyeken eleinte még az elégtelenekebb ákác és bálványfa is csak nyomorogni fog.

A szóban forgó kopár és sovány helyeken legelőszőr talajjavító növényzetet kell tenyésztenünk, melynek nem okvetetlenül szükséges, hogy fa legyen, lehet ugyan az is, de lehet bármi más gazdasági növény vagy akár gyomféle mely t. i. sovány talajjal is megelégszik és valami növekvést mégis mutat. Önként értetik, hogy ezeket nem távolítjuk el és a művelés alá vett területet egyáltalában szigoru tilalom alatt tartjuk, hogy ekkép a tenyésztett növényzet hulladéka, valamint a fű és gyomok termő helyükön korhadjanak el és televényt képezzenek, nevezetesen pedig, hogy a televényréteg a maga helyén megmaradjon; mert természetes, hogyha itt juh, kecske és más legelő marha szabadon jár s a termőréteget körmével esetről-esetre felvágja, azt a legközelebbi zápor alá söpri és a talaj soha sem javul, hanem ellenkezőleg mentől tovább, annál silányabbá válik.

A fák közül első beplántálásra talán az erdei fenyő volna legalkalmasabb, mert ez legelőtülekenyebb fanemeink egyike s e mellett gyorsan nő és a talajt meglehetősen javítja.

Tenyésszük és szaporítsuk e mellett azon fanemeket, cserjéket és bokrokat, melyek a művelés alá veendő területen vagy a vidék hason minőségű helyein, habár elvétve és csenevész állapotban, de mégis előfordulnak, mert azok jelenlétéből a legtöbb esetben bizton következtethetjük, hogy azoknak a termőhelyi viszonyok leginkább megfelelnek.

Annak, hogy az uralkodó széliránnyal bibelődjünk s

*) Az ügy fontosságánál fogva t. munkatársunk ezen megjegyzéseinek szives átvételére ezennel összes erdélyi laptársainkat tiszteltteljesen felkérjük.

a sorokat erre függőleges irányban vezessük, a Mezőségen teljességgel semmi értelme sincs, mert itten nem futó homok megkötésével van dolgunk. Ne sokat törődjünk tehát sorokkal s más szabályos alakú műveléssel, hanem vessünk és ültessünk minden ceremonia és válogatás nélkül a hogy legkönnyebben és legsikeresebben eszközölhető; s nevezetesen a meredekebb oldalakon igyekezzünk mielőbb sűrű cserjést előállítani, mely a termőföld felmállását, lemosását és omlását megakadályozza.

Ekkép a természetet is mintegy segítségül híván, a javított vagy legalább állandósított és némileg beárnyalt talajon haladhatunk azután fokozatosan a nemesebb fanemek meglepitésével.

Azon, éppen ellenkező utat követni, hogy kopár, sülevényes oldalak befásítását az üde, termékeny talajt kívánó kocsános tölgygel kezdjük meg, annyi volna, mint ajtóstól rontani be, mely rohamos sietségében engedjen meg nekünk indítványt tevő t. Illés ur, hogy a legügyesebb erdőtenyésztő is legyőzhetlen és illetőleg átugorhatlan akadályokra találna.

Ennyit tartottam a Mezőség befásítására nézve csekély véleményem szerint megjegyzendőnek.

Az ülés ez első napjának délutánján a szt. István napjára ünnepélyesen kivilágított sóbányákat tekintők meg. Második napon az idegen vendégek legnagyobb része — bár kedvezőtlen esős időben — a híres „Tordahasadék“ hoz tett kirándulást. Egy óraker a kincstár által adott fényes közebed a tordai „Nagyberekben“. Délután az Aranyoson Várfalvánál állomásozó tutaj-üteg megtekintése.

Az idej közgyűlés fénypontját — hitünk szerint — a Tordán töltött két nap képezé. A város részéről mindvégig a legőszintébb magyar vendégszeretet kiváló jeleivel találkozánk, melyek sorát a gyűlés második napja estvéjén az erdészek tiszteletére adott és reggeli 6 óráig tartott fényes bál zárá be. Ugyanaz nap reggeli 7 óraker a közgyűlés tagjai az eltöltött két nap szép emlékeivel távozána Tordáról s a közgyűlés programmjához híven, a regényes Zsilvölgye felé vevék utjokat.

Székely Mihály.

Még egy pár szó az üszögös buzáról.

A jelen évben, midőn mindenféle annyi üszög mutatkozik a buzában, különös szerencsének tartatom, hogy nálam ugy Gyéresen mint Csánban az üszögnek nyoma sincs és e kedvező körülménynek annál inkább örvendek, mert nem első alkalom, hogy buzám e tekintetben szomszédaim termésével szemben kitünik. Azt hiszem, hogy e kedvezést következő eljárásomnak köszönhetem: a vetni való buzát minden második harmadik évben változtatni szoktam az az a gyéresit Csánban, a csánit Gyéresen vetem el; továbbá a vetőmagot néhány nappal előbb erős sósvizben jól megmosatom és napfénynél száríttatom.

Tudom, hogy közönségesen inkább a kékgáliczoldatot használják a páczolásra, mint a sós vizet, de részemről nem szeretem, ha erős és maró szer mint a vitriol, nagyobb mennyiségben oly tudatlan és vigyázatlan emberek kezébe kerül, minők fájdalom a mi kis gazdáink lenni szoktak! Annyival is inkább ajánlom eljárásomat, mert mindeddig teljesen meg vagyok elégedve az ártatlan sós vízzel elért eredménnyel.

Paget János.

Méhész naptár.

IX. szeptember.

Ha a kaptárok — miként mult havi cikkemben megírtam — augusztus közepétől szeptember 10-ig a bételelésre elkészítették, a méhészeknek e hóban többé semmi teendője, csak hogy azokat a szomszúság ellen a lehetőségig megóvják.

A szomszúságot lehetőleg megelőzzük, ha kaptárainkat téliére úgy készítjük el, miszerint téiben a bennök kifejlődő meleg lég el ne illanjon, hanem megsűrűsödve a fedődeszka s kaptár oldalára cseppekben leülepedjék. Kívánatos hogy

a fedődeszkák a fiasítási telep felett, úgy oldalt mint azor helyeken, hol kettő egymás mellett érintkeznek, jól össze legyenek ragasztva, mit a méhek magok legjobban végeznek, ha augusztus utoljától kezdve őket többé fel nem szaggatjuk.

Hogy téiben a meleg lég kipárolgását lehetőleg akadályozzuk, szükséges hogy a fiasítási telepből a két hátulsó lépet kivegyük és egy darab deszkácskát tegyünk helyökre, hézagait oldalt úgy fent és bent viaszos papírral béragasztjuk, a deszka és kaptár ajtaja közti hézagot pedig moha- vagy sarjuval tömjük ki.

Igy elkészítve annyira a mennyire lehetséges a törzs a szomszúságtól megóvatik. A moha- vagy sarjuvali kitöltés azonban csak a tél beálltával történjék, nehogy rovarok fészkeljék bé magukat.

E hóban a méhészkísérje figyelemmel törzseit, és a gyengébbek röplükait szűkítse meg; nehogy a rablás kezdetét vegye; mert könnyű a rablást megelőzni, de nehéz az elkezdett megakadályozni.

A mézszüretet illetőleg a mult havi cikkemben mondtak a bételelésnél figyelembe veendő e hóban is.

Folytatja az öreg

Marosmenti Méhész.

T Á R S A L G Ó.

Az idei aratási eredmény.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi ministeriumhoz a termények júliusi állapotáról, illetőleg az aratási eredményről az ország különböző részeiből a mai napig beérkezett jelentések összeállítván, az eredmény az alábbiakban köztudomásra hozatik.

1. Az őszi buzavetések aratási eredménye.

A) A dunáninneni kerületben:

jó	28	jelentés szerint
közép	84	" "
rosz	27	" "

B) Dunántuli kerületben:

jó	8	jelentés szerint
közép	64	" "
rosz	34	" "

C) Tiszáninneni kerületben:

jó	1	jelentés szerint
közép	44	" "
rosz	31	" "

D) Tiszántuli kerületben:

jó	4	" "
közép	39	" "
rosz	88	" "

E) Királyhágóntuli részekben:

jó	12	jelentés szerint
közép	61	" "
rosz	31	" "

F) A határörvidéken:

jó	—	jelentés szerint
közép	1	" "
rosz	1	" "

Az egész országban:

jó	53	jelentés szerint
közép	293	" "
rosz	212	" "
összesen	558	" "

2. Az őszi rozsvetések aratási eredménye.

A) Dunáninneni kerületben:

jó	24	jelentés szerint
közép	89	" "
rosz	30	" "

B) Dunántuli kerületben:

jó	30	jelentés szerint
közép	68	" "
rosz	5	" "

C) Tiszáninneni kerületben:

jó	8	jelentés szerint
közép	24	" "
rosz	47	" "

D) Tiszántuli kerületben:

jó	3	jelentés szerint
----	---	------------------

közép	36	" "
rosz	58	" "

E) Királyhágóntuli részekben:

jó	5	jelentés szerint
közép	51	" "
rosz	45	" "

F) A határörvidéken:

jó	—	jelentés szerint
közép	1	" "
rosz	—	" "

Az egész országban:

jó	70	jelentés szerint
közép	269	" "
rosz	185	" "
összesen	524	" "

3. Őszi kétszeres vetések aratási eredménye.

A) Dunáninneni kerületben:

jó	7	jelentés szerint
közép	56	" "
rosz	10	" "

B) Dunántuli ker.:

jó	5	jelentés szerint
közép	29	" "
rosz	2	" "

C) Tiszáninneni ker.:

jó	1	jelentés szerint
közép	22	" "
rosz	22	" "

D) Tiszántuli ker.:		
jó	3	jelentés szerint
közép	34	" "
rosz	54	" "
E) Királyhágóntuli részekben:		
jó	2	jelentés szerint
közép	48	" "
rosz	28	" "
F) A határörvidéken:		
jó	1	jelentés szerint
közép	1	" "
rosz	—	" "
Az egész országban:		
jó	19	jelentés szerint
közép	190	" "
rosz	163	" "
összesen	345	" "

Az őszi repcevetések aratási eredménye.

A) Dunáninneni ker.:		
jó	10	jelentés szerint
közép	24	" "
rosz	17	" "

B) Dunántuli ker.:		
jó	9	jelentés szerint
közép	35	" "
rosz	20	" "

C) Tiszáninneni ker.:		
jó	12	jelentés szerint
közép	11	" "
rosz	13	" "

D) Tiszántuli ker.:		
jó	6	jelentés szerint
közép	30	" "
rosz	50	" "

E) Királyhágóntuli részekben:		
jó	5	jelentés szerint
közép	14	" "
rosz	7	" "

F) Határörvidék:		
jó	1	jelentés szerint
közép	—	" "
rosz	—	" "

Az egész országban:		
jó	43	jelentés szerint
közép	114	" "
rosz	107	" "
összesen	264	" "

Az őszi vetések aratási eredménye általában az egész országban.

jó	185	jelentés szerint
közép	866	" "
rosz	640	" "
összesen	1691	" "

4. Tavaszai buzavetések aratási eredménye.

A) Dunáninneni kerületben:		
jó	31	jelentés szerint
közép	31	" "
rosz	11	" "

B) Dunántuli kerület:		
jó	13	jelentés szerint
közép	30	" "
rosz	6	" "

C) Tiszáninneni kerületben:		
jó	17	jelentés szerint
közép	34	" "
rosz	21	" "

D) Tiszántuli kerületben:		
jó	10	jelentés szerint
közép	17	" "
rosz	37	" "

E) Királyhágóntuli részekben:		
jó	29	jelentés szerint
közép	22	" "
rosz	4	" "

F) A határörvidéken:		
jó	—	jelentés szerint
közép	2	" "
rosz	1	" "

Az egész országban:		
jó	100	jelentés szerint
közép	190	" "
rosz	80	" "
összesen	370	" "

5. Tavaszai árpavetések aratási eredménye.

A) Dunáninneni kerületben:		
jó	51	jelentés szerint
közép	75	" "
rosz	21	" "

B) Dunántuli kerületben:		
jó	34	jelentés szerint
közép	58	" "
rosz	11	" "

C) Tiszáninneni kerületben:		
jó	32	jelentés szerint
közép	45	" "
rosz	11	" "

D) Tiszántuli kerületben:		
jó	18	jelentés szerint
közép	85	" "
rosz	23	" "

E) Királyhágóntuli részekben:		
jó	23	jelentés szerint
közép	30	" "
rosz	3	" "

F) A határörvidéken:		
jó	1	jelentés szerint

közép	1	" "
rosz	1	" "
Az egész országban:		
jó	159	jelentés szerint
közép	294	" "
rosz	70	" "
összesen	523	" "

6. Tavaszai zabvetések aratási eredménye.

A) Dunáninneni kerületben:		
jó	110	jelentés szerint
közép	37	" "
rosz	1	" "

B) Dunántuli kerületben:		
jó	74	jelentés szerint
közép	30	" "
rosz	2	" "

C) Tiszáninneni kerületben:		
jó	72	jelentés szerint
közép	18	" "
rosz	3	" "

D) Tiszántuli kerületben:		
jó	102	jelentés szerint
közép	26	" "
rosz	3	" "

E) Királyhágóntuli részekben:		
jó	82	jelentés szerint
közép	17	" "
rosz	5	" "

F) A határörvidéken:		
jó	3	jelentés szerint
közép	—	" "
rosz	—	" "

Az egész országban:		
jó	443	jelentés szerint
közép	128	" "
rosz	14	" "
összesen	585	" "

A tavaszai vetések aratási eredménye általában az egész országban:

jó	702	jelentés szerint
közép	612	" "
rosz	164	" "
összesen	1478	" "

**Kapás vetemények állása:
7. Burgonya:**

A) Dunáninneni kerületben:		
jó	67	jelentés szerint
közép	59	" "
rosz	15	" "

B) Dunántuli kerületben:		
jó	34	jelentés szerint

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 16-ik számához, 1872.

közép	54	"	"
rosz	6	"	"
C) Tiszáninnyi kerületben:			
jó	38	jelentés szerint	
közép	36	"	"
rosz	3	"	"
D) Tiszántúli kerületben:			
jó	43	jelentés szerint	
közép	42	"	"
rosz	11	"	"
E) Királyhágóntúli részekben:			
jó	29	jelentés szerint	
közép	43	"	"
rosz	31	"	"
F) A határörvidéken:			
jó	3	jelentés szerint	
közép	—	"	"
rosz	—	"	"
Az egész országban:			
jó	214	jelentés szerint	
közép	234	"	"
rosz	66	"	"
összesen 514			

8. R é p a.

A) Dunáninnyi kerületben:			
jó	25	jelentés szerint	
közép	57	"	"
rosz	20	"	"
B) Dunántúli kerületben:			
jó	27	jelentés szerint	
közép	45	"	"
rosz	22	"	"
C) Tiszáninnyi kerületben:			
jó	33	"	"
közép	26	"	"
rosz	2	"	"
D) Tiszántúli kerületben:			
jó	38	jelentés szerint	
közép	31	"	"
rosz	7	"	"
E) Királyhágóntúli részekben:			
jó	15	jelentés szerint	
közép	32	"	"
rosz	7	"	"
F) A határörvidéken:			
jó	—	"	"
közép	—	"	"
rosz	—	"	"
Az egész országban:			
jó	138	jelentés szerint	
közép	191	"	"
rosz	58	"	"
összesen 387			

9. K u k o r i c z a.

A) Dunáninnyi kerületben:			
jó	33	jelentés szerint	

közép	44	"	"
rosz	20	"	"
B) Dnnántúli kerületben:			
jó	24	jelentés szerint	
közép	47	"	"
rosz	28	"	"
C) Tiszáninnyi kerületben:			
jó	31	jelentés szerint	
közép	29	"	"
rosz	8	"	"
D) Tiszántúli kerületben:			
jó	43	"	"
közép	65	"	"
rosz	22	"	"
E) Királyhágóntúli részekben:			
jó	6	jelentés szerint	
közép	78	"	"
rosz	11	"	"
F) A határörvidéken:			
jó	3	jelentés szerint	
közép	—	"	"
rosz	—	"	"
Az egész országban:			
jó	140	jelentés szerint	
közép	263	"	"
rosz	89	"	"
összesen 492			

A kapás vetemények általában az egész országban:

jó	492	jelentés szerint	
közép	688	"	"
rosz	213	"	"
összesen 1393			

10. Természetes rét.

A) Dunáninnyi kerületben:			
jó	63	jelentés szerint	
közép	53	"	"
rosz	31	"	"
B) Dunántúli kerületben:			
jó	16	jelentés szerint	
közép	48	"	"
rosz	36	"	"
C) Tiszáninnyi kerületben:			
jó	45	jelentés szerint	
közép	35	"	"
rosz	6	"	"
D) Tiszántúli kerületben:			
jó	38	jelentés szerint	
közép	46	"	"
rosz	30	"	"
E) Királyhágóntúli részekben:			
jó	13	jelentés szerint	
közép	64	"	"
rosz	22	"	"

F) A határörvidéken:

jó	1	jelentés szerint	
közép	1	"	"
rosz	1	"	"
Az egész országban:			
jó	186	jelentés szerint	
közép	247	"	"
rosz	126	"	"
összesen 559			

11. Mesterséges rét.

A) Dunáninnyi kerületben:			
jó	47	jelentés szerint	
közép	48	"	"
rosz	17	"	"
B) Dunántúli kerületben:			
jó	35	jelentés szerint	
közép	31	"	"
rosz	16	"	"
C) Tiszáninnyi kerületben:			
jó	54	jelentés szerint	
közép	20	"	"
rosz	1	"	"
D) Tiszántúli kerületben:			
jó	53	jelentés szerint	
közép	30	"	"
rosz	10	"	"
E) Királyhágóntúli részekben:			
jó	33	jelentés szerint	
közép	31	"	"
rosz	5	"	"
F) A határörvidéken:			
jó	1	jelentés szerint	
közép	1	"	"
rosz	1	"	"
Az egész országban:			
jó	223	jelentés szerint	
közép	161	"	"
rosz	50	"	"
összesen 434			

12. Szőlők.

A) Dunáninnyi kerületben:			
jó	9	jelentés szerint	
közép	46	"	"
rosz	38	"	"
B) Dunántúli kerületben:			
jó	6	jelentés szerint	
közép	23	"	"
rosz	60	"	"
C) Tiszáninnyi kerületben:			
jó	8	jelentés szerint	
közép	26	"	"
rosz	13	"	"

D) Tiszántuli kerület:

jó	13	jelentés szerint
közép	53	" "
rosz	47	" "

E) Királyhágóntuli részekben:

jó	13	jelentés szerint
közép	30	" "
rosz	31	" "

F) A határörvidéken:

jó	1	jelentés szerint
közép	1	" "
rosz	1	" "

Az egész országban:

jó	50	jelentés szerint
közép	179	" "
rosz	190	" "
összesen	419	

13. Gyümölcsfák.

A) Dunáninneni kerületben:

jó	14	jelentés szerint
közép	28	" "
rosz	91	" "

B) Dunántuli kerületben:

jó	4	jelentés szerint
közép	31	" "
rosz	58	" "

C) Tiszáninneni kerületben:

jó	8	jelentés szerint
közép	24	" "
rosz	46	" "

D) Tiszántuli kerületben:

jó	5	jelentés szerint
közép	21	" "
rosz	89	" "

E) Királyhágóntuli részekben:

jó	5	jelentés szerint
közép	28	" "
rosz	64	" "

F) A határörvidéken:

jó	1	jelentés szerint
közép	—	" "
rosz	2	" "

Az egész országban:

jó	37	jelentés szerint
közép	132	" "
rosz	350	" "
összesen	519	jelentés szerint

Kelt Pesten, 1872. évi augusztus hóban.
A földmivelés-, ipar- és kereskedelem-
ügyi m. kir. ministeriumtól.

Levelezés.

Küküllővár Augustus 20-án.

Május 31-ike óta alig pár napi szüneteket tartva folytonosan esik, és e miatt mezei munkáink annyira egybe halmazódtak, hogy felvéve még a nálunk meglevő munkás kezek hiányát is, csak kevesen tudtak munkáikkal némileg rendbe jönni; míg a legnagyobb rész — főleg a földmives osztály — szőlői még most is kötetlenül, levelezetlenül és kapálatlanul állanak.

Aratásunk minden tekintetben gyengén ütött ki. Őszgabonánk, főleg a rozs, nagyobbára kiveszett, a tiszta búzának — kivált az, mely mult őszen vetéskor páczolva nem volt — több mint fele üszög volt. Jövőre gazdátársaink figyelmét egész tisztelettel felhívjuk a páczolásra nézve az „Erdélyi gazda“ Augustus 15-iki számára. Kalangyáinkban is az eső sok kárt tett, a mi pedig sokáig aratatlanul maradt, annak szára rothadásba indulva szakadt és szeme nagyobbára kihullott.

Tavaszetéseink szépek, s ha a hóharmat — melytől ily időjárás mellett tartani lehet — igen korán le nem esik, törökbuzánk meglehetősen lesz; — ez pedig nálunk az élelemre nézve főtényező.

Szénatermésünk ott, hol a víz el nem iszapolta, mennyiségben kielégítő, bár minőségére nézve is ugy nyilatkozhatnánk róla, de a sok eső miatt a maga idejében nem kaszállhatván, elvénült és táperejében szerfelett sokat vesztett, s a mi kevés maradt benne, azt is a sok eső kilugozta.

Szőlőhegyeinkben a termés alig közepes; a mi van, az szép, s elég korán is felett, mert Augustus első hetében már egész fürtöket lehetett kapni, melyek tökéletesen meg voltak lágulva, — s ha Augustus és September másképen viselné magát, jó borhoz lehetne reményünk, de így a mi szőlő van is, mind kihal s elrohad. Kezdetben a ragyának jelei csak a leveleken mutatkoztak, de most már a fürtökön is észlelhetők.

Gyümölcsünk kevés, sőt lehet mondani, körtve és alma kivételével semmi sincs.

Erdeinkben a makk szépen mutatkozott, de megféggedvén, mind lehullott, szomorú dolog.

Marháink a jármás ökröket kivéve, a száj és lábfején már mind átestek mely előbbieik között szerencsére még semmi jelei sem mutatkoznak a betegségeknek.

Most már javában szántanunk kellene s a vetést is megkezdeni, de folytonosan esik. Elég baj! még egy pár ilyen esztendő s akkor koldusbótra jut a gazda.

Székely Albert.

Belföldi lapszemle.

A „Kelet“ közgazdasági rovata legközelebb egy cikket hozott, mely practicus gazda tollából eredve, hiven ecseteli azon visszás állapotot, mely még eddig nálunk gazda s cselédje között létezik.

Midőn említett cikket alább egész terjedelmében közöljük egyszersmind ujólag felhívjuk t. gazdátársaink figyelmét az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmányja által kitűzött következő pályakérdésre:

„Micsoda viszony van Erdélyben gazda és cseléd közt; mik ezen viszony előnyei és hátrányai; s miként lehetne — a Királyhágón tuli körülményeket is lehetőleg tekintetbe véve — erdélyi gazdaságainkban a jó cselédek szaporítani?”

A pályaműveket szokott módon idegen kézzel leírva s jelíges levelekkel ellátva, 1872 September 30-án estvig Kolozsvárra, az erd. gaz. egyesület titkárához kell beküldeni.

A bírálatot a gazd. egyesület ismeretterjesztő szakosztálya eszközölni s itéli oda az absolut beccsel bíró legjobb munka írójának a díjt.

A pályanyertes munka, sőt a többiek közül is az arra érdemeseknek ítéltek, az „Erdélyi Gazda“ hasábjain közreadatnak; egyébként szerzők tulajdonai maradván.

Pályadíj 20 arany.“

Az említett cikk egész terjedelmében így hangzik:

Néhány szó a cselédkérdésről.

Állhat-e gazdaság fenn cseléd nélkül? felelet nem. Élhet-e meg cseléd, nagy és kis gazda nélkül? felelet,

nem. Ezen kölcsönös egymás nélküli meg nem élhetésnek ki issza meg rendesen inkább a keserű levét? felelet: a gazda; mert most a törvény annyira pártolása alá vett minden egyént, mintha mindenki a becsületesség példányképe lenne; ugyan is, jön az ujév, az az a cselédváltozási időszak; ezen időszak téiben van, hideg van, ilyenkor kapuközök, bokrok szállást nem adnak, az idő ilyenkor érezteteti a testtel a gúnya lyukacsait, napszámra menetel nincs: szóval az idő oda erőszakol mindenkit, hogy fedél alá és tűzhely mellé siessen; jönnek tehát örömmel a gazdához a szolgálat keresők; bizonyítványokat is hoznak, még pedig jókat, ők mind ügyes, lelkiismeretes szolgák, a bizonyítványokat kiállítja a gazda vagy igazságosan, vagy keresztényi köteleességből, de ad bizonyítványt a sok, csak nem éhen haló urhatnám irkász is, hisz neki is egy picula fáradságáért jól fog, tehát bizonyítványok mellett fogad a szegény gazda cselédet, a szó teljes értelmében el látja magát a szükséges cselédséggel; örömmel nézi, hogy cselédei — hol hideg — hol az elkergetés és ez által a a hideg piacra való jutás miatti félelemből, mint sürgőldönek, forgolódnak; örömmel várja a tavaszt, hogy mezei munkáját megkezdhesse, cselédei kérik a fizetést, egyik egy, másik más czim alatt, a szegény hiszékeny gazda ad és ad, hiszen cselédjei jók, szorgalmasok, miért ne adna; tehát ad, elannyira, hogy még a leszolgált időn túl is ad; jön a tavasz, meleg van éjjel, nappal; áll be a munka idő; az idő nem keresi nagyon, jó avagy rossz a gunya, minden bokor szállást ad. Egy ilyen szép reggelen arra ébred fel a gazda, hogy a sok szorgalmas és bizonyítványos cselédei nincsenek sehol, — megszöktek; — és e miatt megáll az eke, a gazdaság megakad, adót nem lehet előteremteni, egyszóval előáll a nagy baj, hátramaradás és boszúság. Mit teszen a gazda? panaszol a megszökött cselédek születési és lakhelyét illető hatóságnál; a hatóság azt feleli: jah egyes embernek a panaszára nem lehet rendelkezni, bizonyítsa be, hogy a panaszoltak nála csakugyan cselédek voltak, hol a conventió. Ez náluk van, ők elhányták, azt mondják nem is volt és ők nem is szolgáltak, tehát a hatóság szabadon bocsátja, vissza nem kísérteti bizonyítékok hiánya miatt és mind ennek a keserű levét a gazda issza meg. Mit kellene tehát tenni?

Gyakorlati uton a legkönnyebben ezt: minden cseléd-tartó gazda kisebb nagyobb összegig pénzbírsággal lenne büntetendő, a ki a mult évről kiállított községi és szolgálati pecsétes bizonyítvány nélkül cselédet fogad; minden községi előljáró adjon lelkiismeretes bizonyítványt arról, hogy N. N. egyén N. N.-nél mint ilyen vagy olyan cselédi állásban ennyi és ennyi időt szolgált és a községbe így és így viselte magát, viszont minden gazda bizonyos összegig pénzbírsággal büntetendő, ki cselédjének nem ad hű és lelkiismeretes bizonyítványt, az-az: írja ki világosan, hogy N. N. ennyit és ennyit szolgált, szolgálatja alatt részeges, engedetlen avagy tolvaj volt. Ha ezek megtörténnének, nem lenne nyáron által annyi rongyos, kertek tövében, kapuk között és falak megett szemérmes és becsületet nem ismerő naplopó. Viszont a törvény rendelkezék és szigoruan fel-

ügyeljen arra, hogy a községi előljáró, mihelyt egy már általa annak ismert cseléd községébe érkezik, azt rögtön számon kérje, hogy szolgálatjából miként távozott és ha bizonyítványt előmutatni nem tud, hogy gazdájától szabadsága vagy elbocsátó levele van, különben felhajtandó pénzbírság mellett legyen köteles elfogatni és szolgálatjába való visszakísértetés végett az illető hatóságnak átadni; továbbá legyen minden községi előljáró pénzbírság mellett oda utasítva, hogy községében idegen embert bizonyítvány nélkül meg ne szenvedjen. Ha az elősoroltak mind lelkiismeretes követésre találának, az illetők moraliter lennének kényszerítve, hogy becsületesen szolgáljanak és kényerüket biztosítsák; csak is így lehetne a gazda és cseléd között fennforgó gyakori visszaéléseket enyhíteni.

Lehet, hogy cikkem nem valami különös, de a gazdára nézve életbevágó; a mezei gazdától nyeri az állam a saját fentartására szükségelt pénz nagy részét, azért köteles az állam a cselédkérdést gyakorlati uton, egyszerűen, de szigoruan megoldani, mit el is várunk tőle.

Alsófehérmegyei.

Egyveleg.

* Sajtóhibaigazítás. Az augustus 15-éről keltezett „Erdélyi Gazda“ első lapján, felülről első sorában olvasd 15. szám a hibásan nyomtatott 14. szám helyett. Főleg azon t. előfizetőinket, kik lapunkat bekötötték szokták, kérjük e hiba szíves helyreigazítására.

A kiadó hivatal.

* Tenyészmarhaárverést rendez a földművelési ministerium Mezőhegyesen f. évi september hó 17-én melyen a következő tenyészállatok fognak nyilvános szóbeli árverés utján a legtöbbet ígérőknek készpénzfizetés mellett eladatni u. m. 44 drb. 2 $\frac{1}{2}$ éves tenyészbika, 47 drb. 3 $\frac{1}{2}$ éves fedezett tenyész üsző, mindannyi Almássy és Csáky fajta, végre 13 drb. tenyészítésre alkalmas idősebb tehén. Figyelmeztetjük t. gazdáinkat ezen árverésre, melynél ősi fajtánk eredeti tisztaságában kínálkozik a vevőnek.

* Ló árverés fog tartatni a m. kir. állami méneseiben a földművelési ministerium rendeletére, melynél a következő számfeletti fiatal tenyészlovak és különböző nemű s kora kisorolt lovak fognak nyilvános szóbeli árverés utján azonnali készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőknek eladatni u. m. Kis béren f. évi September 5-én d. e. 9 órakor: 1) 9 darab számfeletti tenyészítésre s használatra egyiránt alkalmas részint kocsiba részint nyereg alá szoktatott 3 $\frac{1}{2}$ éves kancza csikó. 2) 5 drb. hibátlan tenyészítésre és használatra egyiránt alkalmas 4 $\frac{1}{2}$ éves kancza. 3) 2 drb. idősebb telivér mén. 4) 2 drb. 1 $\frac{1}{2}$ éves angol telivér kancza csikó. 5) 6 drb. fedezett angol telivér anyakancza. 6) 9 drb. fedezett félvér anyakancza. 7) 3 drb. kisorolt szolgálati ló. Bábólnán f. é. September 6-án d. e. 9 órakor: 1) 4 drb. számfeletti tenyészítésre s használatra egyiránt alkalmas 3 $\frac{1}{2}$ éves kanczacsikó. 2) 7 drb. ugyan olyan 2 $\frac{1}{2}$ éves kanczacsikó. 3) 7 drb. hibátlan tenyészítésre s használatra egyiránt alkalmas részint kocsiba részint nyereg alá szoktatott 4 $\frac{1}{2}$ éves kancza. 4) 8 drb. különféle évjáratu heréltszikó. 5) 15 drb. fedezett anyakancza. 6) 2 drb. fiatal fedezett anyakancza. 7. 4 drb. szolgálati ló, végre Mezőhegyesen f. évi September 16-án d. e. 9 órakor: 1) 9 drb. hibátlan tenyészítésre s használatra egyiránt alkalmas 4 $\frac{1}{2}$ éves kancza. 2) 43 drb. különféle fajtu tenyészítésre és használatra egyiránt alkalmas részint kocsiba részint nyereg alá szoktatott 3 $\frac{1}{2}$ éves kancza. 3) 15 drb. különféle évjáratu kanczacsikó. 4) 3 drb. számfeletti 5 éves fedezett anyakancza. 5) 39 drb. tenyészítésre alkalmas idősebb fedezett anyakancza. Kisbér vasúti állomás, Bábólnához legközelebb Nagy-Igmánd,

Mezőhegyeshez legközelebb Orosháza vasuti állomásokon kocsik fognak a vevőkre várakozni.

* Bortermelő közönségünkhöz. A Kecskemét vidéki gazdasági egyesület folyó év sept. 29 — 30-ik napjain termény és ipar, állat és gazdasági eszköz kiállítást rendez. A mint értesülünk, különösen nagy sulyt fog fektetni a terményekre s legkiválóbban a borokra. Reméljük, hogy bortermelő közönségünknek igyekszik ez alkalommal is életjelt adni magáról. A bejelentések sept. 1-től 16-ig bezárólag történhetnek.

Piaczi árak.

Kolozsvártt, 1872. év augusztus hava 29-iki hetivásár árjegyzéke nagy vékával. Tisztabuza 3 frt 70 kr, eleybuza 2 frt 60 kr, rozs 2 frt 20 kr, árpa 1 frt 30 kr, zab 90 kr, törökbuza 2 frt 60 kr, pityóka 1 frt 25 kr, marhahus fontja 24 kr, sertéshus 28 kr, borjúhus 22 kr, berbécsus 16 kr, szalonna 48 kr, turó 48 kr, zsir kupája 1 frt, zsir fontja 45 kr, egy pár csirke 1 frt, récze párja 1 frt 20 kr, egy kövér lud 1 frt 60 kr, egy hosszú öl tűzifa 24 frt, rövid 14 frt, berkifa 10 frt, egy piaczi szekér fa 5 frt, zsendely ezere 5 frt, deszka párja 1 forint.

TARTALOM: Gazd. tanintézetünk ünnepélyei. — Az orsz. erdészeti egyesület Tordán tartott közgyűlése. — Még egy pár szó az üszögös buzáról. — Méhész naptár IX. szeptember. — **Társalgó:** Az idej aratási eredmény. — Levélzés. — Belföldi lapszemle. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

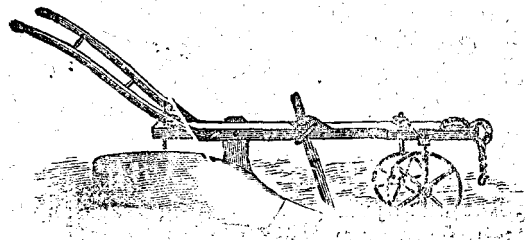
Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(5)

(5-6)

GUBITZ ANDRÁS gazdasági gépgyára.

A rövid időn beköszönő tavaszi munkaidény alkalmából bátor vagyok a t. gazdaközönség szives figyelmét gyáram készítményeire általában véve ezennel felhívni.

Különösen ajánlom a t. gazda közönségnek a *célszerű és szilárd szerkezete által*, magának jó hirnevet szerzett **eredeti Gubitz ekéket** (öntött fejű eke acél szántóvassal 14, 16, 18, 20, 22 és 24 frt, vert vasekék acél szántóvassal 22, 24, 28 frt) **Magtakarókat** (22 frt), **kapáló** (18 frt) és **töltőgető ekéket** (24 frt), **Howard-féle** (40 és 60 frt) és **Skótt boronákat** (28 frt) **mélyítő ekéket** (24 frt) s **kettős ekéket** (28 frt) stb.

Képes árjegyzékkel megkeresésre mindenkinek bérmentve szolgállok.

A megrendeléseket kérem *Gubitz András gazdasági gépgyárának Pester Lipótutca 41 sz.* cím alatt tenni meg, s azoknak gyors és pontos teljesítését mindenkor kötelességemnek ismerendem.

egész tisztelettel

Gubitz András özvegye.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt.

JELENTÉS és FELHIVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég díj-szabályzatunkat kibocsátók s az ez idej **jég-üzletet** megnyitottuk.

Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnyei: mint

olcsódíjak; káresetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása; (1) (7-*)

a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a Victoria által gyakorolt társas és községi biztosítás;

a jég-üzletnek a tüzzel annyiban összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.; — az erdélyi közönség előtt országszerte ismeretesek, s bővebb ajánlatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy az idej jégbiztosítási díjak, daczára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, lejjebb szállítottak, hogy a megállapított díjak 10-%a leengedtetik, és hogy

a VICTORIA az, mely évek óta már Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kilencz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

A „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt, (főter 26/278 sz. a.)